

Instrución de manexo da rede de frío

Actualización xullo 2012

Instrucción de manexo da **REDE DE FRÍO**

Actualización xullo 2012

Esta instrución pode ser consultada na páxina web da Dirección Xeral de Innovación e Xestión da Saúde Pública:

<http://dxsp.sergas.es>

(en: áreas de traballo / enfermidades transmisibles / vacinas / cadea de frío)

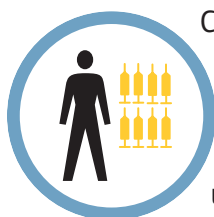
INSTRUCCIÓN

ASUNTO	Manexo da rede de frío. Actualización xullo 2012
ORIXE	DIRECCIÓN XERAL DE INNOVACIÓN E XESTIÓN DA SAÚDE PÚBLICA
DESTINATARIOS	Puntos de vacinación do Programa Galego de Vacinacións (PGV)
DATA	2 de xullo de 2012

ÍNDICE

- [3]   Introdución
- [3]   Recepción das vacinas no punto de vacinación
- [4]   Almacenamento, uso e control das vacinas
  - A neveira de vacinas
  - A lectura das temperaturas
  - Colocación e control das vacinas
- [7]   Interrupción da cadea de frío
- [8]   Residuos vacinais
- [9]   Recomendacións básicas no manexo da rede de frío
- [11]   Anexo I: Rexistro de notificación de ruptura da cadea de frío (para enviar por correo electrónico ou fax)
- [13]   Anexo II: Recollida de vacinas para desbotar
- [15]   Anexo III: Rexistro mensual de temperatura máxima e mínima

INTRODUCCIÓN

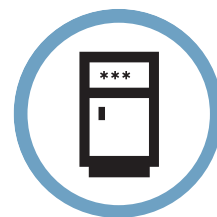

Considérase cadea de frío o conxunto de elementos e actividades necesarias para garantir a potencia inmunizante das vacinas desde que saen do laboratorio fabricante ata a súa administración á poboación.

Para o axeitado control da cadea de frío é primordial **designar unha persoa como responsable de vacinas en cada punto**, que estea familiarizada con todos os aspectos relativos á loxística e á termoestabilidade das vacinas.

RECEPCIÓN DAS VACINAS NO PUNTO DE VACINACIÓN

- ⌘ Será motivo de rexeitamento das vacinas a entrega destas sen acondicionar (sen bolsas ou paquetes con acumuladores de frío). As vacinas entregaranse nos puntos coa **periodicidade establecida** entre o centro e a xefatura territorial de Sanidade correspondente. **O día habitual da entrega é o xoves** (salvo situacións excepcionais: campañas, festivos...).
- ⌘ Cando as vacinas chegan ao centro, o **responsable de vacinas** levará a cabo a súa recepción e a inspección rápida destas para verificar que o pedido está **conforme** no que respecta ao número de doses e tipo de vacina solicitado.
- ⌘ As vacinas entregaranse nos centros, acondicionadas en paquetes ou bolsas isotérmicas, **habitualmente sen indicador** dado o curto período de tempo comprendido entre a preparación do envío nos almacéns e a entrega nos puntos de vacinación, o que permite garantir a súa termoestabilidade.
- ⌘ Unha vez realizada a recepción deberase **selar e asinar con letra lexible o nome e apelidos da persoa que recibe o pedido**, así como a **hora de recepción** deste no albará do transportista.
- ⌘ **Inmediatamente**, deberanse **introducir as vacinas na neveira**.
- ⌘ No caso de rexeitamento das vacinas, anotarase no albará do transportista o motivo do rexeitamento e comunicarase de maneira urxente **calquera incidencia na entrega** á xefatura territorial de Sanidade correspondente.

ALMACENAMENTO, USO E CONTROL DAS VACINAS

A NEVEIRA DE VACINAS

Esta neveira será de uso exclusivo para o almacenamento das vacinas.

Non se deben gardar nela alimentos líquidos ou sólidos nin ningún outro produto que non sexan vacinas.

O PGV distribúe neveiras para almacenamento das vacinas desde hai anos (nestes momentos son sen conxelador).

Nas neveiras debe haber os seguintes elementos:

- ⌘ **Botellas de auga**, deben estar colocadas na parte inferior da neveira, para estabilizar a temperatura interna da neveira.
- ⌘ **Termómetro de temperatura máxima e mínima**, situado na parte central da neveira, separado das paredes. É imprescindible, de non existir ou ter problemas de funcionamento, contactar co PGV.

Nas neveiras con conxelador, ademais:

- ⌘ Vixiar que haxa **crióstatos ou acumuladores de frío**, que deben estar colocados, sen amorear, no conxelador.
- ⌘ Evitar que se acumule xeo no conxelador (non máis de 1 cm).

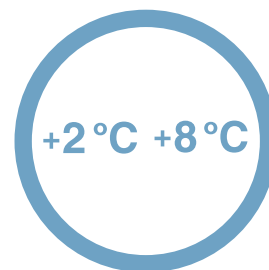
A LECTURA DAS TEMPERATURAS

A temperatura correcta de almacenamento de calquera das vacinas debe estar comprendida entre +2 °C e +8 °C.

A lectura débese facer polo menos dúas veces cada día, unha ao comezo da xornada laboral e outra ao finalizar esta (modelos dispoñibles no anexo III).

Unha vez realizada a medición da temperatura, deberá ser **rexistrada diariamente**, co fin de garantir en todo momento o control desta e dispoñer de información precisa no caso de interrupción da cadea de frío.

Existen diversos tipos de termómetros para o control da temperatura. O PGV está a distribuír, nestes momentos, termómetros de máxima e mínima ecolóxicos, sen mercurio.

INSTRUCCIÓN PARA A LECTURA DO TERMÓMETRO DE MÁXIMA E MÍNIMA

Este termómetro consta de:

- Dúas columnas unidas entre si, que sinalan a temperatura actual, que será a mesma tanto na columna da dereita como na da esquerda (a columna esquerda lese invertida).
- Dous fiadores situados dentro das columnas. Calquera desprazamento destas testemuñas indicaranos que houbo cambios na temperatura da neveira. Para realizar unha nova lectura débese apertar o botón central de maneira que as testemuñas ou fiadores queden pegados ao líquido.

Lectura do termómetro:

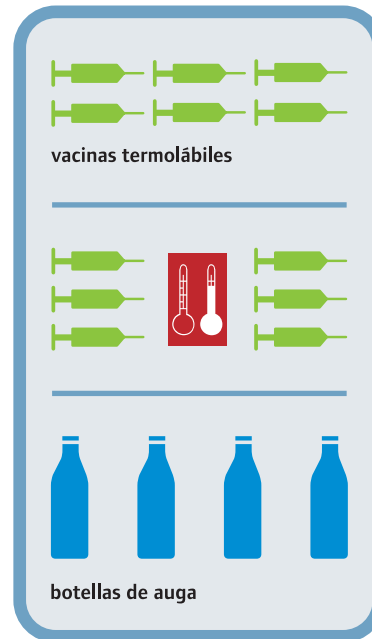
- ⌘ Temperatura máxima: a parte inferior do fiador da columna dereita é a que nos indica esta temperatura.
- ⌘ Temperatura mínima: a parte inferior do fiador da columna esquerda é a que nos indica esta temperatura.

Todo isto permitirá coñecer a temperatura máxima e mínima que acadou a neveira e facilitará a toma de decisión no caso de producirse unha ruptura na rede de frío de cara a aceptar ou rexeitar as vacinas afectadas.

Nestes casos, deberá anotarse, ademais das temperaturas máxima e mínima, a temperatura da neveira no momento de detectarse o incidente.

COLOCACIÓN E CONTROL DAS VACINAS

- ⌘ Almacenar as vacinas máis termolábiles (as que se alteran máis facilmente pola calor, triple vírica, varicela) nas zonas máis frías da neveira, isto é, no estante superior.
- ⌘ Todas as vacinas se almacenarán evitando que toquen as paredes ou que se poidan conxelar.
- ⌘ Nunca se poñerán vacinas nos estantes da porta da neveira, a temperatura aquí non é estable.
- ⌘ Asegurar unha boa circulación de aire entre vacinas axuda a manter estable a temperatura.
- ⌘ Colocar as vacinas de maneira que as de uso máis frecuente e de caducidade máis curta resulten as máis accesibles.
- ⌘ Periodicamente, comprobar o stock existente co fin de asegurar a dispoñibilidade da vacina, evitando en todo momento os excesos de almacenaxe. O actual sistema de distribución permite que non sexa necesario acumular vacinas nos centros.
- ⌘ As vacinas non deben caducar nas neveiras, polo que hai que comprobar periodicamente, polo menos unha vez por trimestre, a súa data de caducidade. No caso excepcional de que, por algunha causa, unha vacina caducase no frigorífico, sacarase da neveira e procederase á súa eliminación segundo se especifica no apartado Residuos vacinais desta instrución (páxina 8).

INTERRUPCIÓN DA CADEA DE FRÍO

Todo incidente de interrupción da cadea de frío debe **ser notificado inmediatamente**, vía telefónica, urxente, á xefatura territorial de Sanidade correspondente.

A Coruña:

Tel: 981 155 822 / 082 261 / 082 264 - Fax: 981 155 725
corunavacinas.dlpc@sergas.es

Lugo:

Tel: 982 292 117 / 292 113 - Fax: 982 292 115
_DLL_VACINAS@sergas.es

Ourense:

Tel: 988 066 347 / 066 337 / 066 332 - Fax: 988 066 302
vacinas.sanidade.ourense@sergas.es

Pontevedra:

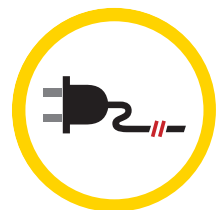
Tel: 986 885 826 / 885 824 / 885 185 - Fax: 986 885 802
vacinas.delegacion.pontevedra@sergas.es

Pontevedra en **Vigo:**

Tel: 986 817 232 / 817 233 / 817 724 - Fax: 986 817 627
vacinas.delegacion.pontevedra@sergas.es

TOMARANSE AS SEGUINTE MEDIDAS:

- ⌘ Comprobar e anotar a temperatura actual, así como as temperaturas máxima e mínima acadadas.
- ⌘ Marcar e non utilizar as vacinas existentes nas neveiras implicadas ata recibir instrucións da xefatura territorial de Sanidade.
- ⌘ Se é posible, pasar as vacinas marcadas a outra neveira que estea en correcto funcionamento.
- ⌘ Cubrir sempre o formulario de notificación de ruptura da rede de frío (anexo I) e envío de forma urxente, por correo electrónico ou fax, á xefatura correspondente, non esquecendo cubrir todos os campos necesarios para poder determinar a validez ou non das vacinas implicadas.
- ⌘ Esperar instrucións da xefatura territorial de Sanidade sobre a validez das vacinas implicadas no incidente.

RESIDUOS VACINAIS

As vacinas son residuos sanitarios do grupo III ou residuos sanitarios específicos ou de risco, que requiren medidas especiais de eliminación xa que poden representar un risco para a saúde.

Deberanse desbotar de forma adecuada as vacinas dadas por non válidas.

Todas as vacinas desbotadas deberán ser almacenadas fóra da neveira para a súa recollida e eliminación por parte do almacén distribuidor o derradeiro xoves de cada mes. Deberán ir acompañadas dun documento no cal se relacione o nome da vacina, número de doses, así como a causa do seu rexeitamento (anexo II).

Esta instrución está dispoñible
na páxina web da Dirección
Xeral de Innovación e Xestión da Saúde Pública:
<http://dxsp.sergas.es>
en: áreas de traballo/ enfermidades transmisibles /
vacinas / cadea de frío

Manuel Varela Rey
DIRECTOR XERAL DE INNOVACIÓN E
XESTIÓN DA SAÚDE PÚBLICA

Félix Rubial Bernárdez
DIRECTOR DE ASISTENCIA
SANITARIA

RECOMENDACIÓNS BÁSICAS NO MANEXO DA REDE DE FRÍO

Non atrasar as notificacións de calquera incidente na cadea de frío

Non colocar vacinas na porta da neveira

Non gardar alimentos, líquidos ou sólidos, **nin ningún outro produto** que non sexan vacinas, nin sequera na porta da neveira

Non abrir innecesariamente a porta da neveira

Non gardar vacinas caducadas na neveira

Non botar as vacinas nas papeleiras, nin en contedores sanitarios existentes no centro (recollidas o último xoves de cada mes pola empresa distribuidora)

NON DESENCHUFAR A NEVEIRA

ANEXO I

REGISTRO DE NOTIFICACIÓN DE RUPTURA DA CADEA DE FRÍO

Punto de vacinación: .....

Data e hora na que se detecta o incidente: Data Hora

Temperaturas rexistradas: Actual Máx. Mín.

Horas estimadas de exposición:

Causa da ruptura:

- Fallo na subministración eléctrica [especificar: sobrecarga, tormenta, etc.] .....
- Avaría da neveira   Porta aberta da neveira   Desconexión accidental da neveira
- Outras causas [especificar] .....

Vacinas afectadas:

VACINA	Nº DOSE	LOTE	VACINAS AFECTADAS POR RUPTURA ANTERIOR
Hexavalente			☐ SI
Pentavalente			☐ SI
Meningococo C			☐ SI
Triple vírica			☐ SI
dTpa			☐ SI
Pneumo conxugada			☐ SI
Varicela			☐ SI
VPH			☐ SI
Td			☐ SI
Hepatite B infantil			☐ SI
Hepatite B adulto			☐ SI
Outras [especificar]			☐ SI

Persoa que comunica o incidente: .....

Data e sinatura: .....

REMITIR URGENTEMENTE, UNHA VEZ CUBERTO, Á XEFATURA TERRITORIAL DE SANIDADE CORRESPONDENTE

IMPRIMIR
formulario
para enviar por fax

XEFATURAS TERRITORIAIS DE SANIDADE

A CORUÑA. Fax: 981 155 725. LUGO. Fax: 982 292 115. OURENSE. Fax: 988 066 302.
PONTEVEDRA. Fax: 986 885 802. De Pontevedra en VIGO. Fax: 986 817 627

PROGRAMA GALEGO DE VACINACIÓNS

RECOLLIDA DE VACINAS PARA DESBOTAR

Esta folla debe acompañar sempre o paquete das vacinas a desbotar, e ten que ser entregado á empresa distribuidora

 DATOS IDENTIFICATIVOS	
Código do punto	
Denominación do punto	
Persoa que fai a entrega	
Data da entrega	

VACINA E MOTIVO POLO QUE SE DESBOTA			
VACINA	Nº DOSES	MOTIVO	
		Ruptura da rede de frío	Caducidade

(Sinale cun x o motivo)

REGISTRO MENSUAL DE TEMPERATURA MÁXIMA E MÍNIMA

Código do punto: _____ Responsable: _____

MES

ANO

DÍA	TEMPERATURA		
	ACTUAL NEVEIRA	MÁXIMA	MÍNIMA
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			
31			

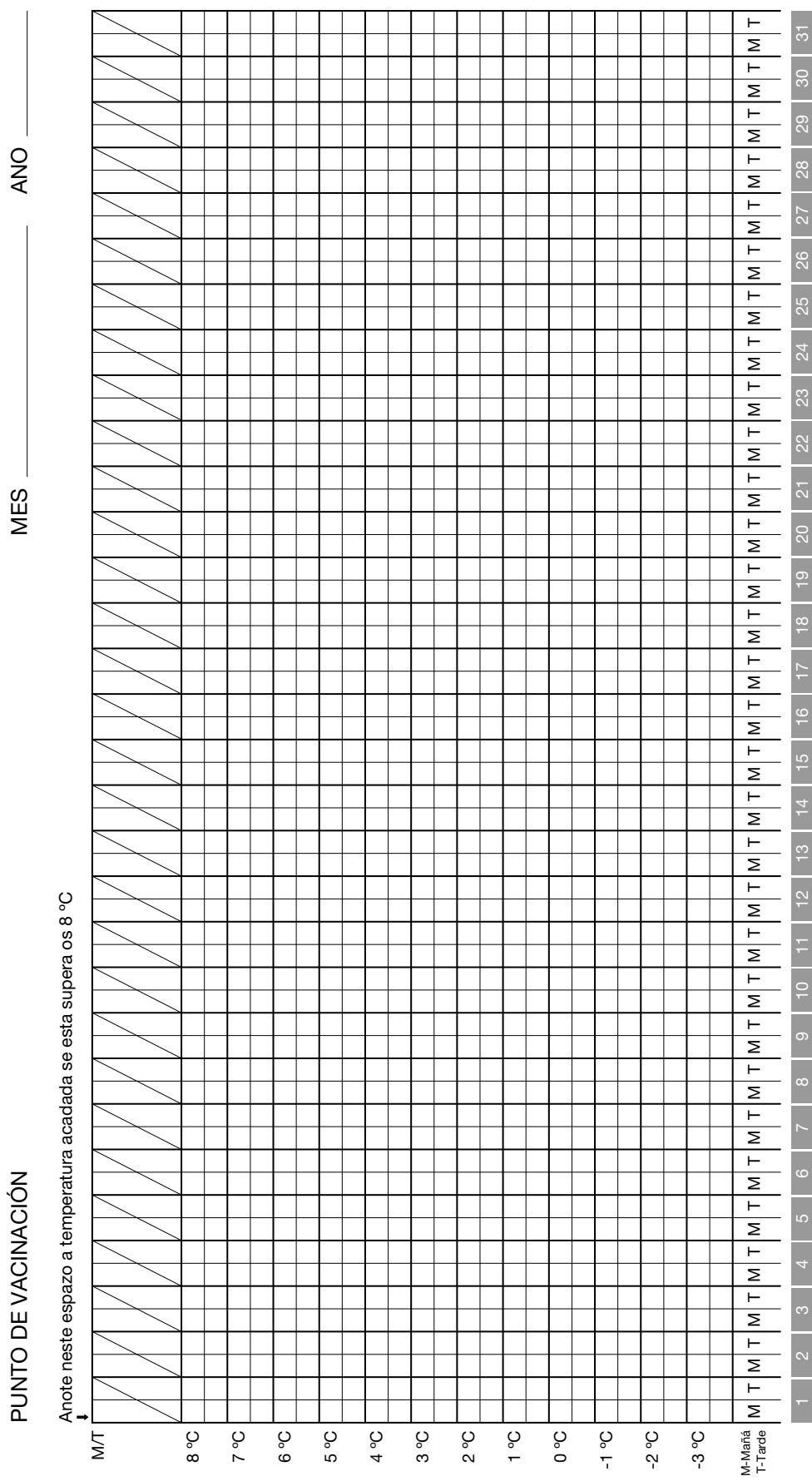
A temperatura da neveira debe estar entre +2 °C e +8 °C

Identificación da neveira

TEMPERATURAS

Gráfica mensual das temperaturas máximas e mínimas

galicia

Consellería
de Sanidade

Innovación e Xestión
da Saúde Pública

Instrución

19

D